

Puntdevista 74. Interrogants sobre el proper curs (3/6/2020)

Com s'ha dit reiteradament, moltes coses han canviat i hauran de canviar arrel de la trista experiència que ens ha provocat el COVID-19, encara que com passa en tots els àmbits de la vida, no tothom traurà les mateixes lliçons. Uns sectors de la vida social evidenciaran la seva necessitat d'atenció i altres caldrà que s'adaptin a la nova situació, segurament amb algun sacrifici i també amb imaginació. I com a exemple es podria posar la situació plantejada pel proper curs escolar.

S'han avançat algunes limitacions que les escoles i universitats hauran de tenir presents per no erigir-se en centres de contagi, com son la reducció d'alumnes per aula i la garantia d'espais mínims de separació entre els alumnes, personal docent i no docent implicat. Així es pensa en habilitar nous espais en els centres, fer horaris rotatius pel pati i menjador, etc. Si es pretén reduir a la meitat el nombre habitual d'alumnes per aula, com s'ha dit, sorgeix la necessitat d'ampliar considerablement la plantilla de les escoles. Per això no estranyarà que un sindicat hagi xifrat en 175.000 el nombre de nous docents que caldria incorporar en tot l'estat, amb un cost de 7.000 milions d'euros. En cap moment es parla del sector concertat. Si ens centrem a Catalunya, on hi ha uns 110.000 docents d'ensenyament no universitari, la proporció a demanar seria d'uns 37.000 de nous, entre públics i privats, calculant un increment de la tercera part de la plantilla, com s'ha fet en la xifra estatal..

Qui no es posarà a favor d'un augment de plantilles en les escoles i de l'aplicació de mesures que garanteixin la salut dels alumnes? El que si es pot fer és reflexionar sobre els requisits i les conseqüències que tenen socialment i pedagògica la possible aplicació de les mesures esmentades. I aprofitar també l'experiència d'altres moments.

Sense entrar ara en consideracions de prioritats, car l'emergència educativa ens vindrà alhora que l'emergència sanitària, econòmica i, consegüentment, social, caldrà prendre decisions sobre com aplicar els recursos disponibles a les esmentades emergències. Però hi ha una qüestió de fons que no es pot oblidar en el cas del sistema educatiu, i que no és merament econòmica: el tipus de docents que es necessitaria per cobrir les necessitats de tots els alumnes dividits en grups que són la meitat dels admesos habitualment.

Perquè el sistema educatiu no està compost senzillament de docents, sinó que aquests docents estan especialitzats per etapes educatives i per matèries o grups de matèries, a més de la presència d'altres professionals responsables de la orientació, l'atenció de necessitats educatives especials, de recolzament social, etc. I tot increment de la plantilla docent hauria de tenir en compte aquesta diversitat d'especialització, si realment es volgués donar a tots els grups d'alumnes la mateixa atenció pedagògica d'entrada; després ja sabem que hi diversitat de valors afegits en el personal docent, com en tots els àmbits professionals, naturalment.

Un problema insalvable fora trobar la mateixa proporció d'especialització en els nous docents que entrin al sistema que la ja l'existent. Entre altre motius perquè en el cas del sector públic a Catalunya es contracta per ordre de llista en les relacions de possibles interins. Però, sens dubte, els possibles nous contractats no tindrien la pràctica ni l'experiència acumulada dels ja presents al sistema. Cal suposar que la immensa majoria foren novells en la professió. Això si se'n pogués trobar tants de disponibles com surten de les xifres comentades.

Es podrà dir que els centres ja faran els reajustament pertinents per distribuir les especialitats dels nous docents a la seva situació específica, però això és clar que no resulta realista, per molts motius, començant pels desitjos dels qui ja tenen la preparació de la seva especialitat feta i no voldran canviar-la. Pot passar com en el cas, verídic, d'un nou docent, especialitzat en ciències de secundària, que fou enviat a un centre d'educació infantil i primària amb motiu d'aquella ampliació de l'horari a una sisena hora – perquè es va recórrer també a les llistes d'interins per secundària - i el van situar a l'educació infantil: Ell es negava a canviar els bolquers dels alumnes.

Les mesures a prendre el proper curs s'han d'analitzar des de tots els angles. Primer perquè cal considerar-les provisionals, i segon perquè tots els alumnes tenen dret a rebre el millor ensenyament possible. Una ampliació assumible socialment i pedagògica, combinada amb una alternança en horaris, dies i formes d'aprenentatge presencial i no presencial, atesa la situació d'emergència que tenim, fora més raonable que altres opcions aparentment més igualitàries, però realment menys defensables davant les famílies i la societat. Preocupar-se d'aquestes qüestions fa molt més per l'equitat que les grans declaracions, que després no s'atreveixen ni a demanar que sigui obligatòria la tornada a les aules al juny, quan els qui més ho necessiten poden ser els qui menys hi vagin. Ja no dic d'ampliar uns dies més el curs per compensar els dèficits d'aprenentatge de molts alumnes.

Tot això al marge que calgui analitzar les necessitats generals del nostre sistema educatiu i es reforcin adequadament les plantilles on convingui, per garantir la qualitat de l'educació impartida a tots els alumnes.

Jaume Sarramona

(www.sarramona.net)